

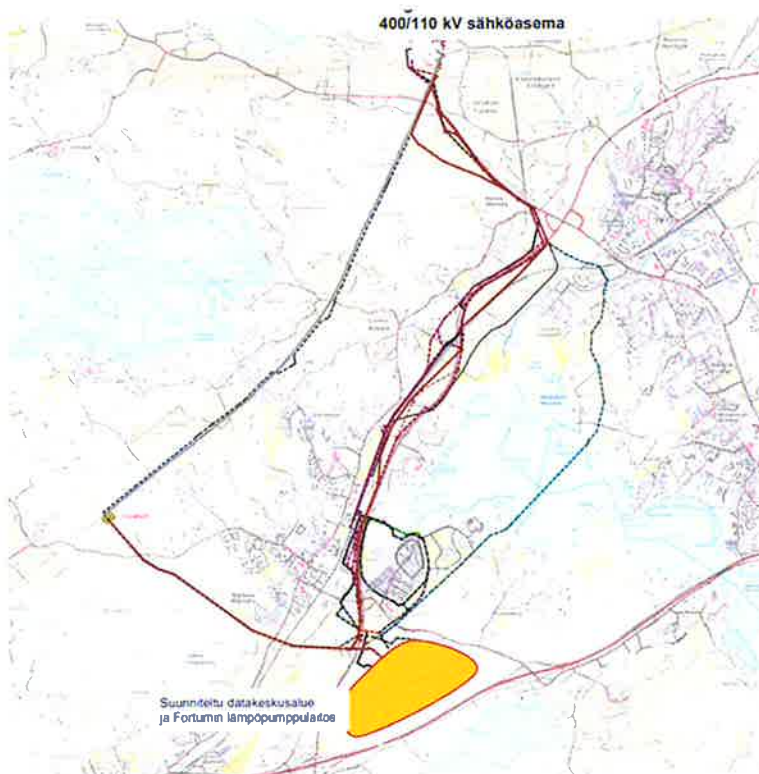
16.11.2022

TAUSTAMUISTIO KIRKKONUMMEN KUNNANHALLITUKSELLE

MICROSOFTIN SEKÄ FORTUM POWER AND HEAT OY:N LÄMPÖPUMPPULAITOKSEN 400 KV MAAKAPELIREITIN VALINTAPROSESSI JA ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA

Selvitetyt reittivaihtoehdot ja arvioidut ympäristövaihtoehdot

Sähkönsiirtoreitin suunnittelua ovat ohjanneet mm. maankäytölliset, ympäristölliset, arkeologiset ja tekniset seikat. Fortum on alustavasti tutkinut maakaapeleille useita eri reittivaihtoehtoja. Useat tutkituista reiteistä osoittautuivat toteuttamiskelvottomiksi. Reittivaihtoehtojen selvitysvaiheessa Fortum teetti ympäristöselvityksen sekä arkeologisen inventoinnin varteenotettavien vaihtoehtojen ominaisuuksien selvittämiseksi. Useiden eri vaihtoehtojen joukosta valikoitui sähkönsiirron reitiksi vähiten haittaa aiheuttava toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Reitin suunnittelun yhteydessä on tehty jatkuvaa yhteistyötä eri viranomaistahojen ja kuntien edustajien kanssa. Lopullisen reitin muodostumisen myötä on jouduttu tekemään kompromisseja, joilla varmistetaan niin sähkönsiirron toimivuus kuin alueellinen kehittyminen ja maankäyttö tulevaisuudessakin.

Author

Date

Edellä mainituista, hankkeen kannalta toteuttamiskelvottomista reittivaihtoehdoista voidaan mainita seuraavat: (1) Framnäs johtokäytävän hyödyntäminen, (2), Espoonlahden alittava merikaapeli, (3) Geodeetinrinteen ja Majvik-Suvinmäki läpi kulkeva reitti, (4) Kehä III itäpuoli ja Kartanonrannan reitti ja (5) Luoman kohdalla radan ja Kehä III välisen alueen hyödyntäminen. Seuraavaksi käsitellään kyseisiä toteuttamiskelvottomia reittivaihtoehtoja. Lopuksi taustamuistiossa käsitellään Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa.

1. Framnäs johtokäytävän hyödyntäminen

Kirkkonummen Masalan ja Espoon Espoonkartanon välille sijoittuneen 110 kV ilmajohdon tutkimus toteutettiin vuonna 2019. Reitin haasteeksi osoittautui nykyisen johtokadun ahtaus ja asutuksen välitön läheisyys. Käytännössä olemassa olevaan maastokäytävään ei mahdu Fingrid Oyj:n, Caruna Oy:n ja datakeskuksen voimajohtoja. Lisäksi maankäyttöä rajoittaa samalla reitillä oleva ja Fingridin omistama Estlink tasavirta maakaapeli. Myös datakeskustoimintojen vaatimaa redundanttista eli kahdennettua ("N-1") yhteyttä ei ollut mahdollista toteuttaa kyseiselle reitille. Lisäksi kokonaiskapasiteettitarvetarkastelun jälkeen selvityksissä todettiin, että 110 kV jännitetasolla toteutettu yhteys ei ole kapasiteetiltaan riittävä datakeskustoimintoja sekä lämpöpumppulaitosta varten.

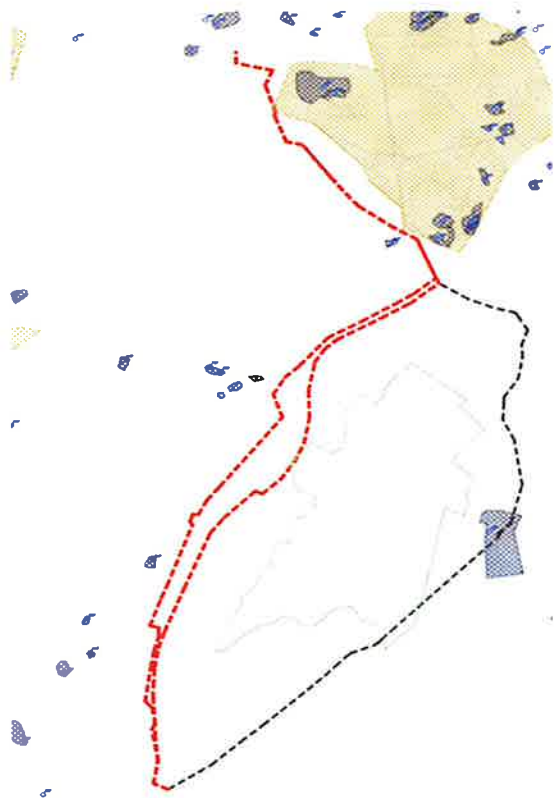

Author

Date

2. **Espoonlahden alittava merikaapeli** (alla olevassa kuvassa musta katkoviiva).

Viranomaisneuvotteluissa selvisi, että reitti on moniongelmainen. Suurimmaksi haasteeksi ilmeni alueella oleva NATURA 2000 -alue F10100027. Tämä rajoitti merikaapelireitin optimoinnin alueella. Seurauksena oli, että 400 kV merikaapeli olisi tullut yhteensovittaa Gasgrid Oy:n maakaasuputkiston rinnalle siten, että riittävä turva- ja kuormitettavuusetaisyys olisi varmistettu merenpohjassa. Alueella elää uhanalainen ja luonnonsuojelulla suojeltu meriupokaskuoriainen (molemmilla rannoilla), joka estää merkittävän vedenalaisen kaivamisen, joka voi aiheuttaa veden samentumista rantavyöhykkeillä ja meren pohjassa. Lisäksi arkeologisen aineiston perusteella reitiltä löytyi kiinteä muinaisjäännösalue (vanha tiiliruukki, kartalla mustalla rasteroitu). Tiiliruukin ympäristöstä löytyi myös luonnonsuojelulla suojellun liito-oravan reviirialue. Myös Espoon alueen olemassa oleva asutus ja vireillä olevat kaavat eivät mahdollista kaapelin toteutusta. Reittivaihtoehdon toteuttamisella olisi täten muiden esteiden lisäksi kielteisiä vaikutuksia myös muinaisjäännöksiin, eikä se ole toteuttamiskelpoinen myöskään ilman poikkeamislupaa muinaisjäännösten rauhoitussäännöksistä.

Author

Date

3. Geodeetinrinteen ja Majvik-Suvimäki läpi kulkeva reitti

Geodeetinrinteelle on tulossa mittavia maansiirtotöitä mm. jopa 9 metrin täyttöjä kehä III ylittävän suunnitellun sillan vuoksi. Maakaapelit olisi kaivettava yli 9 metrin syvyyteen. Alueelle on suunniteltu molemmin puolin isot pysäköintitalot kiinni katuun ja tällöin katualue on liian tiivis toimitusvarmuudeltaan merkittävien kaapeleiden sijoittamiseksi (kevyenliikenteen väylä-katualue-kevyenliikenteenväylä rakenne). Kaapeleita on pystyttävä huoltamaan tarvittaessa ja ei ole teknistaloudellisesti järkevää sijoittaa kaapeleita kiinteiden rakenteiden alle. Lisäksi myös muun ympäristön rakentaminen aikanaan aiheuttaa riskin kaapeleiden toimitusvarmuudelle. Tämä vaihtoehto ei siten myöskään ollut toteuttamiskelpoinen.

4. Kehä III itäpuoli ja Kartanonrannan reitti

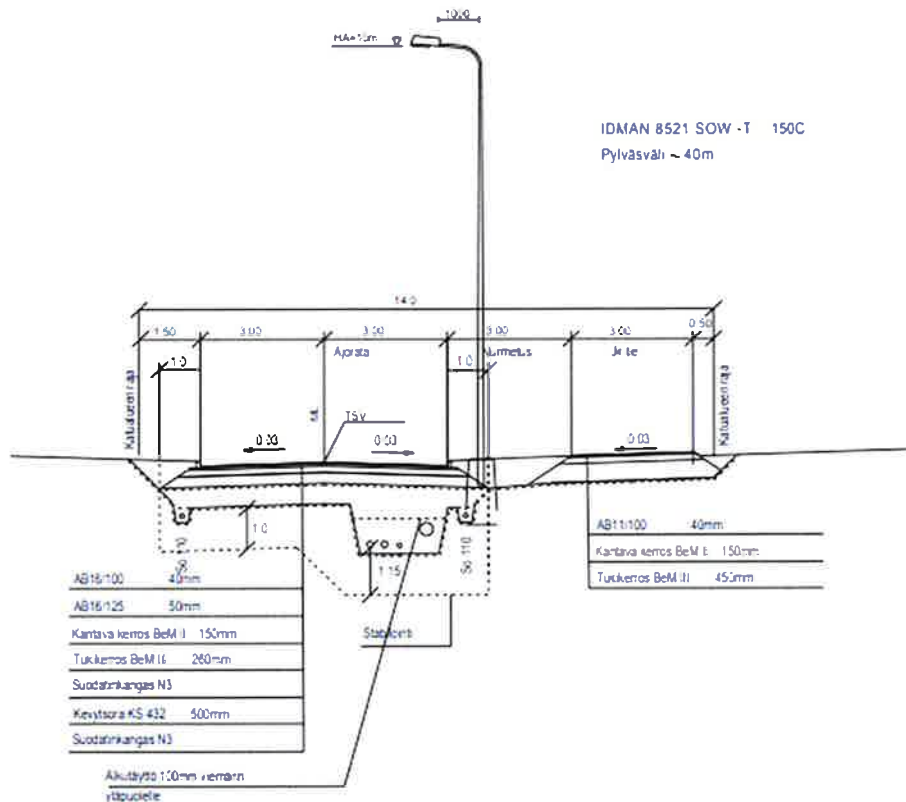
ELY-keskuksen antaman lausunnon mukaan kaapelia ei voida sijoittaa liikennealueelle ja tällöin kaapelille ei ole tilaa kehän itäpuolella tulevan liikennealueen ulkopuolelle. Ainoastaan poikittainen risteämä sallitaan. Kehä III itäpuolelle sijoittaminen on myös teknisesti haastava maaston olosuhteet huomioiden. Tien varressa on iso pystykallioinen alue, jonka leikkaukset vaarantaisivat kaapelin käytettävyyden tulevaisuudessa. Myös rakentaminen kallion päälle on käytännössä työmaa-aikana mahdotonta. Kartanontien osalta tilavaraus ei riitä ilman, että koko katurakenne avataan työmaaksi rakentamisvaiheessa, joka aiheuttaisi kohtuutonta haittaa alueen asukkaille ja yrityksille. Koska kaapelin tarve on pysyvä, maakunnalliset maankäyttötavoitteet ovat ensisijaisia ja ohjaavia tekijöitä kaapelin sijoittamispaikan löytämisessä. Edellä mainitusta

Author

Date

syistä johtuen tämä reittivaihtoehto ei ollut toteuttamiskelpoinen.

Kartanontien tyypipoikkileikkaus

5. Luoman kohdalla radan ja Kehä III välisen alueen hyödyntäminen

Edellä mainittujen reittivaihtoehtojen poissulkemisten jälkeen Fortum Power and Heat aloitti tarkemman suunnittelun ns. Masalan reittiä pitkin joka oli ainoa toteuttamiskelpoinen jäljelle jäänyt reittiliinajaus.

Kehä III ja radan sillan ja Luoman Seisokin välisellä alueella Fortum Power and Heat selvitti mahdollisuutta viedävarmennettu pääsähkönsyöttö alueelle rata – Kehä III välinen maastoalue. Asiaa selvitettiin laajasti yhteistyössä viranomaisten ja Pääkaupunkiseudun Junakalustoyhtiön kanssa. Tavoitteena oli ensisijaisesti tulla vastaan paikallisen kyläyhdistyksen toiveita.

Väylävirasto on selvittänyt yhteistyössä HSL:n kanssa lähijunaliikenteen edellyttämiä uusia varikoita rantaradalle, pääradalle sekä kehäradalle selvityksessä ”Lähijunaliikennealueen varikkoselvitys”. Selvityksen johtopäätöksenä oli, että uusia varikoita tarvitaan kolme, joista kaksi on kunnossapitovarikkoja ja yksi säilytysvarikko. Rantaradan kunnossapitovarikon sijainniksi on esitetty Luomaa tai Espoon Mankkia. Mahdollinen kunnossapitovarikko

Author

Date

toteutuessaan on kunnossapito- ja säilytysvarikko, joka koostuu säilytys, käyttövalmiushuolto ja huoltoraiteista, kunnossapito- ja pesuhalleista sekä sosiaali-, varasto- ja toimistoalueista pysäköintialueineen. Edelleen alueelle on suunniteltu uutta rantarata-linjausta nykyisen radan itäpuolelle sekä sen huoltorataa.

Viranomaiskeskusteluissa on painotettu sitä, että radan alituksia tulee ensisijaisesti välttää. Luoman alueella maakaapeli poikkeaisi mahdollisesti tulevalla rata-alueella noin 500 m matkan ja palasi takaisin radan länsipuolelle ennen Kehä III siltaa. Väylällä tai Pääkaupunkiseudun Junakalustoyhtiöllä ei ole vielä tarkkoja suunnitelmia varikosta, jolloin kaapelin sijoittaminen alueelle ei olisi mahdollista. Väylä on myös lausunnossaan 19.3.2021 VÄYLÄ/5817/03.01.02/2020 todennut asian ongelmallisuuden. Eritoten, kun kaapeli on turvallisesti mahdollista sijoittaa nykyisen radan länsipuolelle.

Alueen asukkaiden haittoja merkittävästi pienentääkseen Fortum Power and Heat Oy suunnitteli maakaapeliasennuksen Luoman alueella radan länsipuolelle siten, että asennus suoritetaan suuntaporauksella asuinkiinteistöjen kohdalta 5-7 metrin syvyydessä. Tämä myös mahdollistaa tällä alueella olemassa olevan istutuksen ja puuston säilymisen johtokäytäväalueella.

Pasila – Kirkkonummi -rataosa on Kauklahti – Masala -välillä nykytilanteessa kaksiraiteinen. Väyläviraston linjauksen mukaisesti rataosalla tulee pitkällä tähtäimellä varautua kahteen lisäraiteeseen (yhteensä neljä raidetta).

Pasila – Kirkkonummi -radan lisäraiteiden sijoittumista nykyisiin raiteisiin nähden on selvitetty. Selvityksen mukaan lisäraidevaraukset sijoittuvat Mankin ja Masalan välillä nykyisten raiteiden etelä-/itäpuolelle. Valittu reitti ei rajoita lisäraiteiden toteuttamista.

Kunnanhallitus päätti täydentää 12.4.2021 § 129 antamaansa lausuntoa Fortum Oyj:n maakaapelihankkeesta seuraavasti:

Kunta edellyttää tutkittavaksi maakaapelin linjaamista rautatien ja Kehä III:n väliselle rakentamattomalle alueelle, radan itäpuolella. Kirkkonummen kunta on päättänyt, ettei lähijunaliikenteen varikkoa Luomaan ole perusteltua toteuttaa, mutta kaupunkiradan toteuttamisen edellytykset ei saa kuitenkaan vaarantua.

6. Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa

Ryhmä hankealueen asukkaita on 29.4.2021 pyytänyt Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) päätöstä, edellyttääkö suunniteltu 2x 400 kV maakaapelihanke välillä Espoo–Kirkkonummi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Hankkeesta vastaava on toimittanut 6.5.2022 ELY-keskukselle ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (YVA-lain, 252/2017) 12 §:n ja ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (YVA-asetuksen) 1 §:n edellyttämät tiedot hankkeesta. Aineistoon kuuluva ympäristöselvitys sisältää myös Espoonlahden–Saunalahden (FI0100027) Natura-alueen, Natura-arvioinnin tarpeen harkinnan.

ELY-keskuksen 30.9.2022 antaman päätöksen mukaan (dnro UDELY/4825/2021) Fortum Power and Heat Oy:n Espoo–Kirkkonummi 2 x 400 kV maakaapeli -hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

Author

Date

ELY-keskuksen päätöksessä mm. todetaan, että on normaali käytäntö, että hankesuunnittelussa suunnitellaan ja arvioidaan erilaisia vaihtoehtoja, joista valikoidaan toteutettavaksi lopullinen vaihtoehto erilaisin perustein. Kaikkia eri suunnitteluvaiheissa tutkittuja vaihtoehtoja ei selvitetä samalla tarkkuudella. Espoo– Kirkkonummi 2x400 kV maakaapelille tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja, joista ympäristöselvityksessä kuvattuja vaihtoehtoja esiteltiin viranomaisille viranomaisneuvottelussa keväällä 2020. Hankkeesta ja linjauksista järjestettiin viranomaisneuvottelun jälkeen myös joitakin työneuvotteluita erilaisilla kokoonpanoilla. Viranomaisneuvottelun ja viranomaislausuntojen perusteella jatkosuunnitteluun valittiin nyt käsiteltävänä oleva vaihtoehto. Viranomaisneuvottelussa Espoonlahden alittavan vaihtoehdon katsottiin olevan erittäin haastava erityisesti Natura-alueella ja Espoonlahden ranta-alueilla esiintyvien meriuposkuoriaisten suhteen, mutta jossain määrin myös olemassa olevan kaasuputken varoalueen ja Espoon puolella kehittyvän maankäytön kannalta.

ELY-keskuksen päätöksessä YVA-menettelyn soveltamisesta kyseisessä hankkeessa lisäksi todettiin, että Luoman tai Mankin alueelle esiselvitetyin lähijunavarikon mahdollista toteuttamista ei tässä vaiheessa tulisi vaikeuttaa, vaikka mitään sitovia päätöksiä varikon sijoittamisesta ei ole tehty. Päätös varikkokokonaisuudesta edellyttää kaikkia osapuolia sitovaa seudullista sopimusta, se ei siten ole yksin Kirkkonummen kunnan päätettävissä. Varsinaisessa YVA-menettelyssä hankkeelta edellytetään hankkeen kohtuullisten vaihtoehtojen selvittämistä. Kohtuullisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta rajata tarkastelu teknis-taloudellisesti mahdollisiin, aitoihin vaihtoehtoihin. Varikkokysymyksen seudullinen merkittävyys, viranomaisten ristiriitaiset tavoitteet ja varikkoa koskevan maakuntakaavan oikeudellinen voidaan tässä katsoa kohtuullisiksi syiksi rajata kyseinen linjausvaihtoehto pois jatkosuunnittelusta.

Espoossa, 16.11.2022

Kunnioitavasti,

Fortum Power and Heat Oy

 ILKKA TOIJALA

 KALLE SCHAEFER

Liitteet:

- Päätös Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa
- Väyläviraston Lausunto Fortum Power & Heat Oy:n lunastuslupahakemuksesta koskien 2 x 400 kV:n maakaapelihanketta Espoo - Kirkkonummi